

Nr 487

Av herr Gustafsson i Skellefteå m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts proposition, nr 55, angående statsgaranti för lån till hantverks- och småindustriföretag under budgetåret 1955/56.

I proposition nr 55 angående statsgaranti för lån till hantverks- och småindustriföretag har Kungl. Maj:t föreslagit, att statsgaranti för dylika lån under budgetåret 1955/56 må beviljas intill ett belopp av 10 000 000 kronor.

När kreditgarantisystemet infördes förutsattes, att det tills vidare skulle tillämpas på försök samt att frågan om samordning av stödformerna skulle prövas, när tillräckliga erfarenheter vunnits av det nya systemet. Departementschefen framhåller i propositionen, att underlag för en dylik prövning icke föreligger för närvarande samt att det icke torde erhållas inom sådan tid, att förslag i ämnet kan föreläggas innevarande års riksdag. När praktiska erfarenheter vunnits av garantigivningens verkningar, bör dock enligt hans mening frågan om den fortsatta statliga stödverksamheten upptagas till förnyad prövning.

I motion nr II:691 till 1954 års riksdag gjordes vissa jämförelser mellan kreditgarantisystemet och den andra mera betydande statsunderstödda låneformen, nämligen företagarföreningarnas långivning. Det framhölls därvid, att det föreslagna systemet med garantier har en betydande nackdel, genom att de slutliga lånebesluten sker centralt i handelsdepartementet i stället för i ett länsorgan. Detta innebar enligt motionärernas mening att klart avsteg från de senaste årens decentraliseringssträvanden. Ett organ på länsstadiet har större förutsättningar att bedöma dessa frågor. Företagarföreningarna får genom konsulentverksamheten en ingående lokal- och personkännedom och därigenom bättre möjligheter att bedöma låntagarnas personliga förutsättningar, företagets framtidsutsikter samt behovet på orten av en viss industri. Handelsministern gav sin anslutning till denna tankegång i ett anförande i första kammaren den 28 maj, vari han bl. a. yttrade:

»I det sammanhanget bör det vara en naturlig strävan att inte centralisera mer än som är oundgängligen nödvändigt, utan gärna ge stort förtroende åt de lokala myndigheterna i form av företagarföreningarna. Det är i varje fall ur min synpunkt inget som helst intresse att dra fler avgöranden till Stockholm och de centrala myndigheterna än vad som är ofrånkomligt.»

Så länge ett statligt risktagande sker såväl genom kreditgarantisystemet i dess nuvarande form som genom företagarföreningarnas långivning, kan en viss decentralisering uppnås genom att, som föreslås i motion nr II:126 till årets riksdag, låta en större andel av den statsunderstödda långivningen

gå över låneanslaget till företagarföreningarna. Starka skäl talar dock för att en samordning av de båda låneformerna så snart som möjligt bör komma till stånd. Det kan därvid visa sig lämpligt att helt upphöra med anslag till lånefonden för företagarföreningar och i stället koncentrera hela långivningen till kreditgarantierna. En sådan reform förutsätter dock att lånebesluten kan decentraliseras till ett länsorgan. Det förefaller som om företagarföreningarna bör ha stora förutsättningar att fylla en sådan uppgift. Föreningarna får genom sin konsulterande verksamhet en ingående kännedom om ärendena, och omvänt så medverkar det förhållandet, att de har möjlighet att bevilja lån, till att företagen i ökad utsträckning anlitar deras tjänster, vilket i sin tur underlättar den konsulterande verksamheten. Det enda som talar emot att företagarföreningarna blir beslutande organ i garantifrågor är, att det för närvarande inte finns föreningar med utlåningsrätt i alla län. Men antalet föreningar ökar, och även de nya föreningarna bör efter en viss provotid kunna anförtros uppgiften att sköta utlåningen.

Det förefaller föga troligt att företagarföreningarna inte skulle motsvara förtroendet att själva besluta i kreditgarantifrågor, naturligtvis inom en viss av Kungl. Maj:t medgiven ram för varje län. Bestämmelserna kan ju, om så anses önskvärt, utformas så, att föreningarna själva får svara för viss del av risken. I motion nr II:691/1954 framfördes tanken att man borde undersöka, om bankerna var villiga åtaga sig någon del av risken vid lån mot stalliga garantier. Gällande banklagstiftning ansågs emellertid lägga hinder i vägen för en sådan uppgörelse. Men om riksdagen bifaller det nu framlagda förslaget om rätt för bankerna att fr. o. m. år 1956 ge kredit till småföretag utan särskild säkerhet, föreligger inte längre något hinder i lagstiftningen för en dylik överenskommelse. Den skulle innebära, att staten inte lämnade garanti för hela risken utan endast för en viss del, exempelvis 80 procent, medan den långivande banken svarade för resten. Härigenom kopplades banken in på de förberedande undersökningarna, vilket givetvis innebar ökad säkerhet för att låneärendena handlades med största omsorg. Ett risktagande från bankens sida på 20 procent bör vara stort nog för att den erfarenhet och det omdöme som bankerna representerar skall ställas till förfogande vid låneärendenas handläggning, men inte stort nog för att lägga hinder i vägen för en ur allmän synpunkt önskvärd kreditgivning. Vid ett kreditgarantisystem, där bankerna tar någon del av risken, bör företagarföreningarna tillsammans med vederbörande bank kunna få beslutanderätt för lån, väsentligt överstigande nuvarande gräns på 40 000 kronor.

Vi delar departementschefens uppfattning, att förslag till omläggning och samordning av den statsunderstödda långivningen till hantverk och småindustri inte kan föreläggas årets riksdag. Däremot bör det enligt vår mening vara möjligt att verkställa en översyn och inkomma med förslag till 1956 års riksdag. Verkningarna av ett medgivande till bankerna att lämna

blancokrediter behöver inte avvaktas, utfallet av denna kreditgivning inverkar inte på bedömningen av den statliga kreditgivningens *organisation* utan endast på dess *omfattning*. Organisationsfrågan kan alltså avgöras, utan att riksdagen inväntar erfarenheterna av en ändring av banklagen.

Med stöd av vad ovan anförts hemställer vi,

att riksdagen vid behandling av proposition nr 55 måtte besluta, att i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om förslag till nästa års riksdag om en samordning av de nuvarande stödformerna till hantverk och småindustri, varvid de i motionen framförda synpunkterna bör beaktas.

Stockholm den 9 februari 1955

Henning Gustafsson
Skellefteå

Harry Carlsson
Tibro

Olaus Nyberg